

עין משפט‏
גזר מצוה

י:‏

עַד מוֹצָא י"ט **האחרון** שֶׁל חג. לקמן בפ' לולב וערבה (דף מו: טו) מפרש מאי שגא מתארוג דשרי ביום טוב האחרון ומסיק משום דסוכה אי אתרמי ליה סעודתא צין השמשות בעי למיכל בסוכה ומיגו דאיתקנאלי לצין השמשות איתקנאלי לכולי יומא אצל אתרוג לא חזי צין השמשות דמטיקרא קדים נפיק ביה ואף על גב דממ"ז מוקנא הוא צין השמשות דשמא יום הוא והוי שביעי של חג לא שייך כי האי גוונא לאוסרו בשמיני צמיגו דאיתקנאלי לצין השמשות מאחר דלא נאסרה אלא מחמת יום שעבר וכן משמע בפ"ד (סז) גזי הפריש ו' אתרוגים לו' ימים לאמרינן התם דכל אחת ואחת יואל צה ואוכלה למחר ולא אסרינן למחר אף על גב דאיתקנאלי צין השמשות משום ספיא דיום שעבר ומהאי טעמא גזי שבת ויום טוב בפ"ק דצילה (דף ד. ד) דלמר רב נולדה צזה אסורה צזה מפרש טעמא משום הכנה ולא צעי למימר מיגו דאיתקנאלי אע"ג דרצ כרצי יהודה סבירא ליה דלית ליה מוקנא וכן שני ימים טובים של גלויות דנולדה צזה מותרת צזה וצפרק ככל מערבין שםלאורו מן החצית של מעשר טבל ואמר הרי זה תרומת מעשר לכשתחשך דבריו קיימין ואם אמר ערבו לי צזה לא אמר כלום משום דסוף היום של ע"ש קונה עירובו ואי משום דצעינן סעודה הראויה מצעדו יום הא אם תחילת יום של שבת קונה עירובו ולא צעי סעודה הראויה מצעדו יום הוי עירובו ולא אמרינן לאו ראויה היא בשבת מיגו דאיתקנאלי צין השמשות משום יום שעבר וכל הני לא דמו לסוכה דאסרינן משום דאי איתרמי ליה סעודתא צין השמשות אף על גב דלא מיחייב למיכל צה אלא משום ספיאת יום שעבר (ה) שאני סוכה דמכל מקום חייב למיכל צה מחמת מה שיהיה ומאן דאסר התם אתרוג אפילו בשמיני ופירש שם בקונטרס מיגו דאסור צין השמשות בשמיני משום דספק יום דשביעי הוא איתקנאלי לכולי יומא אלמא אהני מיגו דאיתקנאלי משום יום שעבר לאסור בשמיני לא יתכן דאפילו רב אסי דאסר ב"ה פ"ק דצילה (דף ד.) צעי ימים טובים של גלויות לא אסר אלא משום דמספקא ליה אם קדושה אחת הן או לא אלא היינו טעמא משום דגזר אתרוג אטו סוכה ומיהו

רבינו חננאל

עד מוצאי יום טוב האחרון, ואם התנה עליון בשעה שעושה, על מנת שיסתפק מהן כל ימי המועד, מותר להסתפק מהן אפילו ביום טוב. קמחי מיהא עשרה בקרמן ובסודינן, כרב חסדא. ודחי רב אשי דלמא כי מכשר האי תנא בעיטרה מן הצד, אבל תחת הסכך פסולה ודלא כרב חסדא. עשרה דרב אשי איטמישא כהנניה במיא, ושטחה על גבי סוכה כדי להתייבש, ואמר ליה חסר אותה, שלא יאמרו הורגין אותה על גבי סך הסוכה, בבגד מסככים. פשוטה היא. (א) גווי סוכה המופלגין ממהנן ד'. פירוש הסדינן שמעטרין הסוכה בהן שאינן רבוקות בדפנות אלא (א) (מרוחקין ד', ר' נחמן אמר כשרה בר חסדא ורבה בר רב הונא) אמרי פסולה, וקיטמא לן יחד ורבים הלכה כרבים. אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לישן בבילה בסוכה אע"פ שיש לבילה זו גג טפח, ובלבד שלא תהא גבוהה י' טפחים. ואקשינן עליה ממתני' דקתי הישן (במטה) [תחת המטה] בסוכה לא יצא ידי חובתו. ומשני במטה גבוהה י' טפחים. והרי קנפות דאינן גבוהין י' טפחים, דתניא ברירא נקליטין שנים וקנפות ד', פירס על גבי קנפות פסולה, על גבי נקליטין כשרה, ובלבד שלא יהו נקליטין גבוהין מן המטה י' טפחים. מכלל דקנפות אע"פ שאינן גבוהין י' טפחים פסולה. ודחי שאני קנפות דקביעי במטה, ואפילו פחות מ' כיון דקביעי אהל הן. והוי סוכה על גבי [סוכה] דקביעה ואמר כהכשרה כן פסולה, כלומר אינה

סוכה פרק ראשון סוכה

הכל לפי סאול. וכגון דלמר איני צודל מהם כל צין השמשות של יום טוב הראשון דלא חל קדושה עלייהו והכי מוקים לה במסכת ב"ה בהמביא (דף ל.): ותגאל אחרינא לא מהני צהו. קמחי מיהת סדינין והיינו סייעתא: **דילמא מן הצד**. לדפנות קאמר אצל למעלה אימא

עד מוצאי יום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהם הכל לפי תנאו דלמא מן הצד אתמר גויי סוכה אין ממעטין בסוכה אמר רב אשי "ומן הצד ממעטין מנימין עבדיה דרב אשי איטמישא ליה כהונתא במיא ואשתתחא אמטללתא אמר ליה רב אשי דלייה דלא לימרו קא מסככי בדבר המקבל טומאה והא קא חזו ליה דרטיבא לכי יבשה קאמינא לך אתמר גויי סוכה המופלגין ממנה ארבעה רב נחמן אמר כשרה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי בפסולה רב חסדא ורבה בר רב הונא איקלעו לכי ריש גלותא אנגיניהו רב נחמן בסוכה שנוייה מופלגין ממנה ארבעה טפחים אשתיקו ולא אמרו ליה ולא מידי אמר להו הדור בהו רבנן משמעתייהו אמרו ליה אנן שלוחי מצוה אנן ופטורין מן הסוכה אמר רב יהודה אמר שמואל במותר לישן בבילה בסוכה אע"פ שיש לה גג והוא שאינה גבוהה עשרה תא שמע הישן בבילה בסוכה לא יצא ידי חובתו הא תרגמה שמואל במטה גבוהה עשרה ת"ש או שפירם על גבי קינופות פסולה התם נמי דגביהי עשרה והא לא קתני הכי דתניא נקליטין שנים וקינופות ארבעה פירם על גבי קינופות פסולה על גבי נקליטין מן כשרה ובלבד שלא יהיו נקליטין גבוהין מן המטה עשרה מכלל דקינופות אף על פי שאין גבוהין עשרה שאני קינופות דקביעי והרי סוכה על גבי סוכה דקביעא ואמר שמואל כהכשרה כך פסולה אמרי התם דלמפסל סוכה בעשרה הכא דלשווי אוהלא בציר מעשרה נמי הוי אוהלא אמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל הישן בבילה ערום מוציא ראשו חוץ לבילה וקורא קריאת שמע מיתיבי הישן בבילה ערום לא יוציא ראשו חוץ לבילה ויקרא קריאת שמע הכא במאי עסקינן כשגבוהה עשרה ה"ג מסתברא מדרקתני סיפא הא למה זה דומה לעומד בבית ערום שלא יוציא ראשו חוץ לחלון ויקרא קריאת שמע שמוע מינה ובית

הכל לפי סאול. וכגון דלמר איני צודל מהם כל צין השמשות של יום טוב הראשון דלא חל קדושה עלייהו והכי מוקים לה במסכת ב"ה בהמביא (דף ל.): ותגאל אחרינא לא מהני צהו. קמחי מיהת סדינין והיינו סייעתא: **דילמא מן הצד**. לדפנות קאמר אצל למעלה אימא

לך אפילו לגאותה נמי מסכך במקבל טומאה קרי לה: **אין ממעטין**. קרמין הפרוסין למעלה לגוי אין ממעטין בגבוהה מעשרים להכשירה דלאו מין סככה נינהו דאי סכך הוו הוה מיפסלה משום מקבל טומאה ולא לפוסלה משום פחותה מ': **ומן הצד ממעטין**. לה משיעור ז' טפחים דהא אינה מחזקת ראשו ורובו ושולחנו: **איטמישא**. נישורה צמיס: **והא קחזו לה דרטיבא**. שהיא למה ומוכחא מילתא דלנגבה שטוחה ולא לסכך: **לכי יבשה קאמינא לך**. דתשקלה: **גויי סוכה**. סדינין הפרוסין תחת סכך לגוי: **פסולה**. משום אהל מפסיק ואשתכח דלא גני בסוכה ולרצ נחמן כיון דלגוי סוכה יהציהו בטלה לגבה: **רב נחמן**. אב בית דין היה ונגיד ומלוו צבית ראש גולה ועושין על פיו: **שלוחי מלוו אין**. להקביל פני ראש גולה דחייב אדם להקביל פני רבו כרגל ופטרינן כדמין לקמן (דף סה). שלוחי מלוו פטורין מן הסוכה: **כילה**. הפרוסה קציצות המטה ואע"פ שיש לה גג שאין גגה משופע כשל נקליטין אלא שזה כשל קינופות: **והוא שאינה גבוהה עשרה**. מן המטה דצריך מגובה עשרה לאו אוהלא הוא: **הא לא קמיני הכי**. צברייתא דמפרש להו בגוה דהכי תנא נקליטין שנים כדפירשמי לעילי^(א) יואלין צאמלנע המטה למראשיתה ולמרגלותיה: **דקביעי**. אצל כילה לא קביעה צחוקה קינופות הלכך כי לא גבוהה עשרה לא חשיב: **הסם דלמפסל סוכה**. קאתייה משום סוכה תחת סוכה: **כהכשרה כך פסולה**. כל כמה דלא מקרייא עליונה סוכה לא מיפסלנא תחתונה: **הכא דלשווייה אוהלא**. שלא יטן תחתיו אצל שאר הסוכה כשרה: **צאיר מעשרה נמי הוי אוהלא**. היכא דקביעא: **וקורא קריאת שמע**. דכיון דלאו אהל הוא לא אמרינן למקום שרובו שם ראשו מוקד וליתסר משום לא יראה כך ערות דבר^(ב) אלא הרי הוא כמנזיא ראשו חוץ לחלון: **ה"ג**

מסורת הש"ס

(א) [נקמן סי. ע"ש], (ב) לקמן כ., ג) [ע"א], (ד) [דברים כג, ט] [ואלי ג' גב עשרה], (ו) [גז'ל דהש"ן],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עד מוצאי וכו' דשאני סוכה דמכל מקום וכו' צין השמשות דשמיני משום:

מוסף רש"י

ואם התנה עליהם. כמס' ב"ה (ל.) אוקימנא צאומר איני צודל מהן כל צין השמשות של קידוש יו"ט ראשון, דלא חל עלייהו קדושה כלל, אצל מנאי אחר אינו מוטיל (שבת כב.). הישן תחת המטה בסוכה לא יצא ידי חובתו. דלאהל מפסיק ציע לסוכה, ועיקר יציאת הסוכה אכילה שמה ושניה (קטמ"ג כ:).

רבינו חננאל (המשך)

עליונה חשובה אהל עד שיהא בה חלל י' טפחים. ודחינן התם לגבי סוכה על גבי סוכה דלמפסלא לסוכה קאתי, בעי שמואל י' טפחים ואמר כהכשרה כך פסולה, אבל הכא (ב) בבילה דלשווייה אהלא קא בעי, בבציר מ' טפחים לא הוי אוהלא. הא דאמר שמואל הישן בבילה ערום, מוציא ראשו חוץ לבילה וקורא קריית שמע. אוקימנא בשאינה גבוהה י' טפחים, וכי הכילה אמרינן חזינא לה כמאן דחביטא רמיא על גופו ונלכילה ויקרא, למה זה דומה לעומד בבית ערום שלא יוציא ראשו חוץ לחלון ויקרא. דייקנין מינה מדרקתני למה זה דומה לעומד בבית, דבית אע"פ שאינה גבוה עשרה טפחים אסור להוציא ראשו חוץ לחלון ויקרא שם,

(א) נראה פשוט דחסר ונל"ל. לפי סוגיית הגמרא אקיעות קאי דלשווייה אהל^(א) היכא דקביעא מנו קטנות בצציר מ' נמי הוי אהל^(ב). ודברי רבינו ז"ע.

^[1]
^[2]